

Biežāk uzdotie jautājumi

Publicēts: 29.10.2020.

1. Kas ir terapeitiskās lietošanas atļauja (TLA)?

Sportistiem, tā pat kā citiem cilvēkiem, var būt slimības vai veselības stāvokļi, kas nozīmē, ka var būt nepieciešams lietot konkrētas zāles vai konkrētas ārstēšanas metodes. Ja nepieciešamās zāles vai metode ir iekļautas [Aizliegto vielu un metožu sarakstā](#), Terapeitiskās lietošanas atļauja var sportistam ļaut lietot nepieciešamās zāles vai metodi. TLA piešķir saskaņā ar [Terapeitiskās lietošanas atļaujas starptautisko standartu](#) - dokumentu, kurā izklāstīti TLA piešķiršanas nosacījumi, kritēriji, iesaistīto pušu atbildība un TLA process.

2. Kā sportists var pieteikties TLA?

Lai pieteiktos TLA, sportistam nepieciešams:

- atkarībā no sportista sacensību līmeņa, sazināties vai nu ar savu Starptautisko sporta veida federāciju, vai ar Latvijas Antidopinga biroju, lai noskaidrotu, kādas ir prasības pieteikuma iesniegšanai;
- lūgt savam ārstam aizpildīt un parakstīt nepieciešamās pieteikuma anketas sadaļas kā arī sagatavot nepieciešamo apliecinājošo dokumentāciju.

Ieteikumi TLA pieteikuma sagatavošanā:

- pieteikuma anketu aizpildiet vai nu rokrakstā ar lielajiem, drukātajiem burtiem, vai mašīnrakstā, nesalasāmas anketas tiks nodotas atpakaļ, labojumu veikšanai;
- pārliecinieties, ka Jūsu TLA pieteikumam ir pievienota visa nepieciešamā medicīniskā informācija - izmeklējumi, laboratorijas testu rezultāti, attēldiagnostikas rezultāti, klīniskā informācija, lai Terapeitiskās lietošanas izņēmumu piešķiršanas komisija varētu pieņemt lēmumu atbilstoši Pasaules Antidopinga aģentūras dokumentiem "Medicīniskā informācija terapeitiskās lietošanas izņēmumu piešķiršanas komisiju lēmumu atbalstam";
- vienmēr saglabājiet TLA pieteikuma anketas un iesniegtās medicīniskās informācijas kopijas.

Jāņem vērā, ka Starptautiskajai federācijai TLA anketu jāiesniedz angļu valodā (kā arī medicīnisko informāciju), nacionālajai antidopinga organizācijai dokumenti ir jāiesniedz valsts valodā.

Terapeitiskās lietošanas atļaujai jāpiesakās tiklīdz rodas nepieciešamība lietot aizliegto vielu vai metodi. Ja zāles satur vielu, kas aizliegta tikai sacensību laikā, Terapeitiskās lietošanas atļaujai vajadzētu pieteikties vismaz 20 darba dienas pirms sacensībām.

3. Kādi ir TLA piešķiršanas kritēriji?

TLA piešķiršanas kritēriji ir šādi:

- 1 attiecīgā aizliegtā viela vai aizliegtā metode ir vajadzīga, lai ārstētu kādu akūtu vai hronisku medicīnisku stāvokli, piemēram, ja, nelietojot aizliegto vielu vai aizliegto metodi, būtiski pasliktinātos sportista veselības stāvoklis;
- 2 ir necīga iespēja, ka, terapeitiski lietojot aizliegto vielu vai aizliegto metodi, varētu papildus uzlabot sportista sniegumu, salīdzinot ar to, ko varētu sagaidīt, sportistam atgūstot normālu veselības stāvokli pēc akūta vai hroniskā veselības stāvokļa izārstēšanas;
- 3 aizliegtajai vielai vai aizliegtajai metodei nav citas pamatotas terapeitiskas alternatīvas;
- 4 nepieciešamību lietot aizliegto vielu vai aizliegto metodi nedrīkst pilnīgi vai daļēji pamatot ar to, ka sportists (bez TLA) iepriekš ir lietojis kādu vielu vai metodi, kas šādas lietošanas laikā ir bijusi aizliegta.

TLA tiek piešķirta, ja tiek izpildīti visi četri kritēriji.

4. Kas var piešķirt TLA?

TLA var piešķirt Starptautiskā sporta veida federācija, nacionālās antidopinga organizācijas (Latvijas Antidopinga birojs) un lielu sporta pasākumu rīkotājorganizācijas (piemēram, Starptautiskās Olimpiskās komitejas terapeitiskās lietošanas izņēmumu piešķiršanas komisija).

5. Kurai organizācijai jāiesniedz starptautiska līmeņa sportista TLA pieteikums?

Ja sportists ir starptautiska līmeņa sportists (atbilstoši Starptautiskās federācijas kritērijiem) vai piedalās starptautiskā sporta pasākumā, kurā nepieciešama starptautiskās federācijas izsniegta TLA, sportistam pieteikums TLA saņemšanai jāiesniedz savā Starptautiskajā federācijā.

Lielos sporta pasākumos Lielu sporta pasākumu rīkotājorganizācijas (piemēram, Olimpiskajās spēlēs Starptautiskā Olimpiskā komiteja) var noteikt, ka sportistiem jau izsniegtās TLA tiek atzītas automātiski, bet rīkotājorganizācijās vajadzētu būt noteiktai kārtībai, kā sportisti var saņemt jaunu TLA, ja šāda ir nepieciešama. Sportistiem, kas sacenšas šādos pasākumos, vajadzētu būt iespējai saņemt TLA, kas derīga lielā sporta pasākumā, pirms viņi piedalās šādā pasākumā.

Sportistiem nav jāiesniedz pieteikums TLA saņemšanai vairākām organizācijām.

Ja Jums rodas šaubas par to, kurai organizācijai jāiesniedz TLA pieteikums, aicinām sazināties ar Latvijas Antidopinga biroju.

6. Kurai organizācijai jāiesniedz valsts vai zemāka līmeņa sportista TLA pieteikums? ▼

Ja sportists ir valsts vai zemāka līmeņa sportists, sportistam pieteikums TLA saņemšanai jāiesniedz Latvijas Antidopinga birojā.

Latvijas Antidopinga biroja izsniegta TLA nav derīga starptautiska līmeņa pasākumos izņemot, ja to atzīst atbilstošā Starptautiskā federācija vai Lielu sporta pasākumu rīkotājorganizācija.

Ja Jums rodas šaubas par to, kurai organizācijai jāiesniedz TLA pieteikums, aicinām sazināties ar Latvijas Antidopinga biroju.

7. Vai Lielu sporta pasākumu rīkotājorganizācijas var izsniegt TLA? ▼

Lielu sporta pasākumu rīkotājorganizācijas, piemēram, Starptautiskā Olimpiskā komiteja var piešķirt TLA, bet tās ir derīgas tikai sporta pasākuma laikā. TLA, ko piešķīrusi Starptautiskā federācija vai nacionālā antidopinga organizācija, nav derīga lielā sporta pasākumā izņemot, ja rīkotājorganizācija atzīst iepriekš izsniegto TLA.

8. Kāda ir Pasaules Antidopinga aģentūras loma TLA pārskatīšanā? ▼

Pasaules Antidopinga aģentūras loma TLA procesā ir divējāda. Pirmkārt, Pasaules Antidopinga aģentūrai ar savas terapeitiskās lietošanas izņēmumu piešķiršanas komisijas starpniecību ir tiesības pārskatīt jebkuru kādas antidopinga organizācijas piešķirto TLA un pēc pārskatīšanas atcelt jebkuru lēmumu. Otrkārt, sportists, kurš ir iesniedzis TLA pieteikumu antidopinga organizācijai un kuram TLA netiek piešķirta, var lūgt Pasaules Antidopinga aģentūrai pārskatīt šo lēmumu. Dažos gadījumos Pasaules Antidopinga aģentūrai ir jāpārskata Starptautiskās federācijas lēmumi un tā var pārskatīt arī citus TLA lēmumus. Ja Pasaules Antidopinga aģentūra pārskatīšanas rezultātā konstatē, ka TLA piešķiršanas atteikums neatbilst Terapeitiskās lietošanas atļaujas starptautiskajam standartam, Pasaules Antidopinga aģentūra var atcelt šo lēmumu.

Pasaules Antidopinga aģentūra nepieņem TLA pieteikumus no sportistiem.

9. Kas ir TLA ar atpakaļejošu datumu?

Dažās situācijās TLA var piešķirt ar atpakaļejošu datumu, piemēram, pēc akūtiem vai neatliekamiem medicīniskiem stāvokļiem. Novērtēšanas process ir tāds pats kā standarta situācijās, t.i. terapeitiskās lietošanas izņēmumu piešķiršanas komisija izvērtē pieteikumu un pieņem lēmumu. Terapeitiskās lietošanas atļaujas starptautiskajā standartā ir noteikti gadījumi, kuros TLA var tikt piešķirta ar atpakaļejošu datumu:

- 1 neatliekama medicīniskā palīdzība vai bija nepieciešama akūta medicīniskā stāvokļa ārstēšana; vai
- 2 citu ārkārtas apstākļu dēļ sportistam nebija pietiekami daudz laika vai iespēju iesniegt vai terapeitiskās lietošanas izņēmumu piešķiršanas komisijai izskatīt TLA pieteikumu pirms dopinga pārbaudes parauga savākšanas; vai
- 3 spēkā esošie noteikumi nosaka vai ļauj sportistam pieteikties TLA ar atpakaļejošu datumu*; vai
- 4 Pasaules Antidopinga aģentūra un antidopinga organizācija, kurai iesniegts vai varētu tikt iesniegts pieteikums TLA ar atpakaļejošu datumu, piekrīt, ka taisnīguma principa dēļ nepieciešams piešķirt TLA ar atpakaļejošu datumu.

*Šis punkts attiecas uz sportistiem, kas nav starptautiska vai valsts līmeņa sportisti.

[Komentārs: šādā gadījumā sportistiem ir ieteicams jau sagatavot visu nepieciešamo medicīnisko dokumentāciju, lai pierādītu atbilstību Terapeitiskās lietošanas atļaujas starptautiskā standarta prasībām, ja pēc dopinga pārbaudes parauga savākšanas nepieciešama TLA ar atpakaļejošu datumu.]

10. Kas notiek, kad sportistam tiek piešķirta TLA?

TLA tiek piešķirtas konkrētai metodei vai konkrētām zālēm ar noteiktu devu un ievadišanas ceļu. TLA tiek piešķirtas uz noteiktu laika periodu un to derīgums perioda beigās beidzas. Sportistam ir jāievēro visi ārstēšanās nosacījumi, kas aprakstīti TLA pieteikumā. Veicot būtiskas izmaiņas nepieciešamajā ārstēšanas metodē, nepieciešams jauns TLA pieteikums, kuru pārskata terapeitiskās lietošanas izņēmumu piešķiršanas komisija.

Tiklīdz Starptautiskā federācija vai nacionālā antidopinga organizācija ir piešķīrusi TLA, tiek informēta Pasaules Antidopinga aģentūra, kurai ir iespēja pārskatīt lēmumu piešķirt TLA. Ja lēmums neatbilst Terapeitiskās lietošanas atļaujas starptautiskajam standartam, Pasaules Antidopinga aģentūra var lēmumu un TLA atcelt. Šāds Pasaules Antidopinga aģentūras lēmums netiek piemērots ar atpakaļejošu datumu - sportista rezultāti, kas sasniegti līdz TLA atcelšanai, netiek anulēti. Izņēmums ir lēmums par TLA ar atpakaļejošu datumu atcelšanu - šāds lēmums tiek piemērots ar atpakaļejošu datumu.

11. Kā būtu jārikojas sportistam, kuram jau ir Latvijas Antidopinga biroja izsniegta TLA, bet uz viņu attiecas Starptautiskās federācijas vai lielu sporta pasākumu rīkotājorganizācijas TLA prasības?

TLA savstarpējā atzišana starp nacionālajām antidopinga organizācijām, Starptautiskajām federācijām un lielu sporta pasākumu rīkotājorganizācijām būtu jāpiemēro saskaņā ar Terapeitiskās lietošanas atļaujas starptautiskā standarta 7. punktu. Sportistam nevajadzētu iesniegt jaunas TLA pieteikumu Starptautiskajā federācijā vai lielu sporta pasākumu rīkotājorganizācijā, bet noskaidrot, kāda ir Latvijas Antidopinga biroja izsniegtās TLA atzišanas kārtība.

Latvijas Antidopinga birojs nepieciešamības gadījumā Jums var sniegt palīdzību šajā procesā.

12. Kas notiek, ja Starptautiskā federācija neatzīst Latvijas Antidopinga biroja izsniegto TLA?

Ja Starptautiskā federācija neatzīst Latvijas Antidopinga biroja izsniegtu TLA, šī atļauja nav derīga starptautiska līmeņa sporta pasākumos. Ja Latvijas Antidopinga birojs lēmumu neatzīt TLA lūdz pārskatīt Pasaules Antidopinga aģentūrā 21 dienas laikā, TLA paliek spēkā valsts līmeņa sacensībās līdz pārskatīšanas lēmuma pieņemšanai. Ja lēmums netiek pārskatīts, TLA pēc 21 dienas zaudē spēku arī valsts līmeņa sacensībās - tā nav derīgā ne starptautiska, ne valsts līmeņa sacensībās.

13. Kas notiek, ja Latvijas Antidopinga birojs iebilst Starptautiskās federācijas lēmumam piešķirt TLA?

Ja Latvijas Antidopinga birojs iebilst Starptautiskās federācijas lēmumam piešķirt TLA, atļauja paliek spēkā starptautiska līmeņa sacensībās. Ja Latvijas Antidopinga birojs lēmumu piešķirt TLA lūdz pārskatīt Pasaules Antidopinga aģentūrā, TLA nav derīga valsts līmeņa sacensībās līdz Pasaules Antidopinga aģentūras lēmuma pieņemšanai. Ja lūgums pārskatīt lēmumu piešķirt TLA netiek iesniegts 21 dienas laikā, TLA kļūst derīga arī valsts līmeņa sacensībās.

14. Ja esmu valsts vai zemāka līmeņa sportists, vai TLA, ko piešķirjis Latvijas Antidopinga birojs ir derīgs sacensībās, kurās ir spēkā citas valsts antidopinga organizācijas noteikumi?

Valstu antidopinga organizācijām ir pienākums ievērot citu valstu antidopinga organizāciju piešķirtās TLA, ja vien organizācija bija kompetenta šādu TLA piešķirt (t.i. sportists ir valsts vai zemāka līmeņa sportists) un atļauja tika piešķirta saskaņā ar Terapeitiskās lietošanas atļaujas starptautisko standartu.

15. Ko sportists var darīt, ja Pasaules Antidopinga aģentūra atceļ sākotnējo lēmumu, ar kuru viņam/viņai tika piešķirta TLA?

Sportists vai antidopinga organizācija, kas piešķirusi TLA, var iesniegt pārsūdzību Sporta arbitražas tiesā galīgā lēmuma pieņemšanai.

16. Kas sportistam, kurš lieto aizliegto vielu vai metodi saskaņā ar piešķirto TLA, būtu jā dara, ja viņam/viņai tiek paziņots par dopinga kontroles pārbaudi?

Aizpildot dopinga kontroles anketu, vajadzētu pārliecināties, vai anketā ir norādīts, ka tiek lietota aizliegtā viela vai izmantota aizliegta metode, un vai ir norādīts, ka ir piešķirta TLA. Lai gan šī nav obligāta prasība, tomēr sportists tiek aicināts dopinga kontrolierim uzrādīt TLA apstiprinājuma sertifikātu.

17. Kas notiks, ja analizēs tiks konstatēta aizliegtā viela?

Kad antidopinga organizācija saņems ziņojumu par analīžu rezultātiem no laboratorijas, tiks veikts sākotnējais novērtējums, lai pārliecinātos, ka TLA joprojām ir spēkā un ka analīžu rezultāti ir saskaņā ar piešķirto TLA (vielas veids, ievadīšanas ceļš, deva, lietošanas laiks utt.). Ja pārskats būs apmierinošs, pārbaudes rezultāts tiks reģistrēts kā negatīvs.

18. Kā sportists var rīkoties, ja viņa/viņas TLA pieteikumu starptautiska antidopinga organizācija atsaka?

Ja sportista TLA pieteikumu atsaka Starptautiskā federācija, Pasaules Antidopinga aģentūrai jāpārskata šāds TLA lēmums atbilstoši Terapeitiskās lietošanas atļaujas starptautiskā standarta 8.1. punktam. Pasaules Antidopinga aģentūra var izvēlēties pārskatīt arī citus lēmumus.

Pārskatīšanas process ir šāds:

- 1 Lūgums pārskatīt TLA lēmumu ir jānosūta kā reģistrēta vēstule Pasaules Antidopinga aģentūras medicīniskajam direktoram 21 dienas laikā pēc antidopinga organizācijas pieņemtā lēmuma nepiešķirt TLA. Vēstulē ir jāiekļauj sava kontaktinformācija un e-pasta adrese. Pasaules Antidopinga aģentūra pēc tam informē, vai Pasaules Antidopinga aģentūras terapeitiskās lietošanas izņēmumu piešķiršanas komisija var pārskatīt lietu atbilstoši Terapeitiskās lietošanas atļaujas starptautiskā standarta 8.0. punktam.
- 2 Ja lieta tiks pieņemta pārskatīšanai, sportistam tiks lūgts samaksāt Pasaules Antidopinga aģentūrai administratīvo nodevu 500 ASV dolāru apmērā un tiks sniegta papildus informācija par nodevas samaksas kārtību.
- 3 Pasaules Antidopinga aģentūras terapeitiskās lietošanas izņēmumu piešķiršanas komisija izskatīs to pašu dokumentāciju, ko izskatīja tās organizācijas komisija, kas atteica TLA izsniegšanu. Pasaules Antidopinga aģentūra var lūgt sniegt papildus informāciju vai dokumentus.
- 4 Pasaules Antidopinga aģentūras terapeitiskās lietošanas izņēmumu piešķiršanas komisija lēmumu pieņems saprātīgā termiņā, ņemot vērā lietas apstākļus.
- 5 Sākotnējais lēmums atteikt TLA izsniegšanu paliek spēkā līdz brīdim, kad Pasaules Antidopinga aģentūras terapeitiskās lietošanas izņēmumu piešķiršanas komisija pieņem lēmumu. Pārskatīšanas laikā vielu vai metodi lietot nav atļauts. Ja Pasaules Antidopinga aģentūras terapeitiskās lietošanas izņēmumu piešķiršanas komisija pieņem lēmumu piešķirt TLA, tā nekavējoties stājas spēkā saskaņā ar komisijas noteiktajiem nosacījumiem.
- 6 Pasaules Antidopinga aģentūras terapeitiskās lietošanas izņēmumu piešķiršanas komisijas lēmumu var pārsūdzēt Sporta arbitrāžas tiesā.

19. Kā sportists var rīkoties, ja viņa/viņas TLA pieteikumu Latvijas Antidopinga birojs atsaka?

Ja Latvijas Antidopinga biroja Terapeitiskās lietošanas izņēmumu piešķiršanas komisija pieņem lēmumu nepiešķirt TLA, sportists var iesniegt atkārtotu pieteikumu TLA, īpaši gadījumā, ja sportists pieteikumam pievieno jaunu, pārliecinošu medicīnisko informāciju.

Latvijas Antidopinga biroja Terapeitiskās lietošanas izņēmumu piešķiršanas komisijas lēmumu var pārsūdzēt Pārsūdzības komisijā.

20. Kā sportists var rīkoties, ja Pasaules Antidopinga aģentūra atbalsta antidopinga organizācijas lēmumu nepiešķirt TLA?

Sportisti, kas TLA pieteikumu iesniedz Starptautiskajā federācijā:

- Starptautiskās federācijas lēmumu nepiešķirt TLA var pārsūdzēt Sporta arbitrāžas tiesā.

Sportisti, kas TLA pieteikumu iesniedz Latvijas Antidopinga birojā:

- Lēmumu nepiešķirt TLA, var pārsūdzēt Pārsūdzības komisijā. Ja Pārsūdzības komisija pieņem lēmumu piešķirt TLA, šo lēmumu Pasaules Antidopinga aģentūra var pārsūdzēt Sporta arbitrāžas tiesā.

21. Kāda ir Sporta arbitrāžas tiesas loma TLA lēmumu pārskatīšanas pārsūdzībā?

Pasaules Antidopinga aģentūras TLA pārskatīšanas lēmumi var tikt pārsūdzēti Sporta arbitrāžas tiesā. Ja Pasaules Antidopinga aģentūra saglabā Starptautiskās federācijas lēmumu, sportists un/vai nacionālā antidopinga aģentūra var lēmumu pārsūdzēt Sporta arbitrāžas tiesā. Ja starptautiska līmeņa sportistam nav TLA, sportistam būtu jāvēršas Starptautiskajā federācijā ar pieteikumu. Ja Starptautiskā federācija atsaka TLA piešķiršanu, Pasaules Antidopinga aģentūra var pārskatīt šo lēmumu, nepiešķirt TLA. Ja Pasaules Antidopinga aģentūra šo lēmumu nepārskata, sportists var iesniegt pārsūdzību Sporta arbitrāžas tiesā.

22. Vai medicīniskā informācija sportista TLA pieteikumā paliek konfidenciāla?

Visa informācija, kas pievienota TLA pieteikumam būs konfidenciāla tā pat, kā jebkura cita medicīniska informācija, ko uzglabā ārsts. Visiem Terapeitiskās lietošanas izņēmumu piešķiršanas komisijas locekļiem ir jāparaksta vienošanās par konfidencialitātes ievērošanu. Ja komisijas locekļi lūdz padomu no citiem ekspertiem par konkrētu gadījumu, sportista vārds netiek izpausts ārpus komisijas sastāva.

23. Ārsts man iesaka astmas medikamentus ieelpot, izmantojot smidzinātāju (angl. - nebulizer). Vai Pasaules Antidopinga aģentūra aizliedz lietot smidzinātājus? ▼

Smidzinātāji kā ierīce nav iekļauti Aizliegto vielu un metožu sarakstā, tomēr, ievadot beta-2 agonistu ar smidzinātāju, var tikt pārsniegta atļautā maksimālā salbutamola, salmeterola vai formoterola deva. Šādā gadījumā nepieciešama TLA, jo tiek pārsniegta deva.

24. Kur var iegūt papildus informāciju par TLA? ▼

Papildus jautājumu gadījumā aicinām sazināties ar Latvijas Antidopinga biroju.

TLA pieteikuma un tās saņemšanas process ir aprakstīts Pasaules Antidopinga aģentūras publicētajā [Terapeitiskās lietošanas atļaujas starptautiskajā standartā](#).

Pasaules Antidopinga aģentūra ir arī izstrādājusi vairākas vadlīnijas "Medicīniskā informācija terapeitiskās lietošanas izņēmumu piešķiršanas komisiju lēmumu atbalstam". Šie dokumenti ir paredzēti Terapeitiskās lietošanas izņēmumu piešķiršanas komisijas locekļiem, bet arī sniedz noderīgu informāciju sportistiem un viņu ārstiem, lai uzzinātu, kādi diagnostikas kritēriji un izmeklējumi jāiekļauj TLA pieteikumā.

<https://www.antidopings.gov.lv/lv/biezak-uzdotie-jautajumi>